

Vydává Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s Českou národní bankou a Ministerstvem financí ČR ve vydavatelství **Economia, a. s., Praha**

© Fakulta sociálních věd UK Praha

Adresa redakce: Vinohradská 49
120 74 Praha 2

tel.: (02) 22 25 00 36 nebo: (02) 215 93 171

fax: (02) 22 25 04 62

e-mail: red.fau@iol.cz

http: //web.iol.cz/fau

Šéfredaktor: Doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc.

Výkonná redaktorka: Mgr. Renata Nováková

Publishers: Faculty of Social Sciences, Charles University, Prague, in Cooperation with the Czech National Bank and the Ministry of Finance of the CR in Publishing House Economia, Prague

© Faculty of Social Sciences, Charles University, Prague

Editor's Office: Vinohradská 49
120 74 Prague 2
Czech Republic

Editor in Chief: Zdeněk Tůma

OBSAH

Petr DVOŘÁK: Bankovníctví na prahu nového tisíciletí	305
Jiří KUNERT: České bankovníctví – určitě ne v roce nula	307
Jarmila MUSILOVÁ – Ivan BABOUČEK: Banky v ČR z pohledu regulátora	315
Zbyněk SOKOLOVSKÝ: Trendy v bankovníctví	323
Petr MUSÍLEK: Postavení investičního bankovníctví ve finančním systému	335
Martin NEJEDLÝ: Srovnání hospodaření nejvýznamnějších českých, maďarských a polských bank	352
Kateřina KAŠOVÁ: Srovnání bankovního sektoru v ČR a Rakousku ve 2. pol. 90. let	367
Informace pro čtenáře	388

CONTENTS

Petr DVOŘÁK: Banking Entering the New Millenium	305
Jiří KUNERT: Czech Banking – Certainly Not in Year Zero	307
Jarmila MUSILOVÁ – Ivan BABOUČEK: The Czech Banking Sector – The Regulator's Perspective	315
Zbyněk SOKOLOVSKÝ: New Trends in Banking	323
Petr MUSÍLEK: The Position of Investment Banking in the Czech Financial System	335
Martin NEJEDLÝ: Comparison of Major Czech, Polish und Hungarian Banks ..	352
Kateřina KAŠOVÁ: Comparing the Czech and Austrian Banks	367

*Autorská práva vykonává vydavatel (viz § 4 zák. č. 35/1965 Sb. ve znění změn a doplňků). Užití částí nebo celku publikovaných textů – vč. publikovaných zpracovaných znění judikátů –, rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem (zejména mechanickým nebo elektronickým) bez výslovného svolení vydavatele je **zakázáno**.*

Ediční kruh: Doc. Ing. Aleš Bulíř, MSc., CSc., Ing. Petr Dvořák, Ing. Věra Kameníčková, CSc., Ing. Evžen Kočenda, PhD., Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., Doc. Ing. Karel Půlpán, CSc., Ing. Ondřej Schneider, PhD. (zástupce předsedy), Ing. Miroslav Singer, PhD., Mgr. Kateřina Šmidková, MA, Doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc. (předseda), Doc. Ing. Miloslav Vošvrda, CSc.

Redakční rada: Doc. Ing. Aleš Bulíř, MSc., CSc., PhD. Zdeněk Drábek, Ing. Petr Dvořák, Gabriel Eichler, Ing. Michaela Erbenová, PhD., Ing. Milena Horčicová, CSc., Ing. Miroslav Hrnčář, DrSc., Prof. Ing. Kamil Janáček, CSc., Ing. Tomáš Ježek, CSc., Ing. Jiří Jonáš, Ing. Jan Klacek, CSc., Ing. Ivan Kočárník, CSc. (předseda), Ing. Jiří Kunert, Ing. Pavel Kysilka, CSc., Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., Ing. Jan Mládek, CSc., Prof. Ing. Lubomír Mlčoch, CSc., Ing. Jiří Pospíšil, Doc. Ing. Zbyněk Revenda, CSc., Ing. Pavel Štěpánek, CSc., Doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc., Doc. Ing. František Turnovec, CSc., Prof. Dr. František Vencovský, Prof. Ing. Karol Vlachynský, CSc.

Srovnání hospodaření nejvýznamnějších českých, maďarských a polských bank

Martin NEJEDLÝ*

1. Úvod

Hospodářské výsledky českých bank byly v roce 1997 velmi špatné a za rok 1998 se očekávají výsledky ještě horší. Často se setkáváme s tvrzením, že špatná situace českých bank je nevyhnutelnou daní za ekonomickou transformaci. Maďarsko a Polsko procházejí v 90. letech podobným procesem, přičemž jejich startovací podmínky byly navíc výrazně horší, než tomu bylo v tehdejší Československu. V jakém stavu se tedy maďarské a polské banky nacházejí a co stojí za případnými rozdíly v jejich hospodaření v porovnání s českými bankami? Je to odlišný způsob provedení privatizace ekonomiky, pokrok v privatizaci bank, slabý management, nebo kombinace těchto faktorů? Na tyto otázky se pokusíme odpovědět v následující analýze.

2. Porovnávané banky

Pro srovnání byly vybrány čtyři největší banky v České republice a v Maďarsku a pět největších v Polsku. Kritériem výběru byla velikost aktiv. Jedná se o následující banky:

Česká republika:	Komerční banka (KB) Česká spořitelna (ČS) Československá obchodní banka (ČSOB) Investiční a poštovní banka (IPB)
Maďarsko:	Orszagos Takarekpenztar es Kereskedelmi Bank (OTP) Magyar Kulkereskedelmi Bank (MKB) Kereskedelmi es Hitelbank (KHB) Postabank (PB)
Polsko:	Pekao SA Group Powszechna Kasa Oszczednosci (PKO) Bank Handlowy (BH) Powszechny Bank Kredytowy (PBK) Bank Przemyslowo Handlowy (BPH)

* Ing. Martin Nejedlý – analytik Wood & Company, Praha

TABULKA 1 Klasifikované úvěry jako procento celkových úvěrů

v %

	1995	1996	1997		1995	1996	1997
KB	42,0	36,6	38,0	Pekao	n.a.	9,3	7,9
ČS	28,8	26,4	24,8	PKO	13,7	9,5	n.a.
ČSOB	54,1	45,5	38,9	BH	19,3	10,8	8,1
IPB	21,1	18,5	21,1	PBK	30,7	18,1	12,0
<i>český průměr</i>	<i>36,5</i>	<i>31,7</i>	<i>30,7</i>	BPH	15,3	9,1	6,1
OTP	12,7	7,8	6,6	<i>polský průměr</i>	<i>19,8</i>	<i>11,4</i>	<i>8,5</i>
MKB	10,4	5,3	6,0	<i>středoevropský průměr</i>	<i>23,0</i>	<i>18,8</i>	<i>16,8</i>
K&H	n.a.	n.a.	n.a.	řecký průměr			6,9
PB	4,4	28,4	15,9	průměr britských maloobchodních bank			n.a.
<i>maďarský průměr</i>	<i>9,2</i>	<i>13,8</i>	<i>9,5</i>	kontinentální průměr ^a			3,4

poznámka: ^a bez Deutsche Bank a Commerzbank

pramen: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Flemings Securities; Schroder Securities

Ke konci roku 1997 byly státem kontrolovány následující banky: KB, ČS, ČSOB, IPB, Postabank, Pekao, PKO a BPH. Maďarská KHB a polské BH a PBK byly zprivatizovány až v průběhu roku 1997; proto je lze pro účely této analýzy považovat za státem kontrolované banky také.

Kromě ukazatelů za vybrané banky ze střední Evropy jsou pro určité srovnání uvedeny navíc údaje za vybrané banky ze zemí EU, a to ve třech skupinách¹:

1. Řecko: Národní banka Řecka, Ergo Bank a Alpha Credit
2. Velká Británie: Abbey National, Barclays, Royal Bank of Scotland, Lloyds TSB a Natwest
3. kontinentální Evropa: ABN Amro, Commerzbank, Deutsche Bank, Nordbanken, Santander, Societe Generale a Swedbank

3. Kvalita úvěrového portfolia

Nejprve se pokusíme porovnat kvalitu úvěrového portfolia sledovaných bank podle vybraných ukazatelů.

3. 1 Podíl klasifikovaných úvěrů na celkových úvěrech

Nejprve budeme sledovat podíl klasifikovaných úvěrů na celkových úvěrech – viz *tabulka 1*.

Uvedené srovnání lze považovat za objektivní, protože ve všech třech zemích střední Evropy jsou kritéria pro klasifikaci úvěrů podobná, v Polsku dokonce ještě přísnější než v ČR a Maďarsku.

Kvalita úvěrového portfolia českých bank značně zaostává za kvalitou

¹ Rozdělení do tří skupin bylo vedeno těmito hledisky: Řecko je jako jediná země z EU stále ještě považováno za nově se rozvíjející trh (emerging market). Britské banky reprezentují anglosaský svět, ve kterém oproti kontinentální Evropě hrají dominantní roli kapitálové trhy; britské maloobchodní banky jsou navíc považovány za jedny z nejlépe řízených a nejziskovějších evropských bank. V případě kontinentální Evropy bylo zařazení té které banky vedeno snahou vybrat významné banky z různých států EU.

TABULKA 2 Pokrytí vážených klasifikovaných úvěrů opravnými položkami a rezervami
v %

	1995	1996	1997		1995	1996	1997
KB	47,8	44,0	47,4	Pekao	n.a.	82,2	81,7
ČS	70,5	58,5	56,6	PKO	69,1	62,3	n.a.
ČSOB	69,6	81,6	81,0	BH	101,9	95,2	96,5
IPB	32,4	28,6	65,6	PBK	91,5	69,9	70,9
<i>český průměr</i>	<i>55,1</i>	<i>53,2</i>	<i>62,6</i>	BPH	52,9	48,2	54,0
OTP	81,4	81,9	94,9	<i>polský průměr</i>	<i>78,8</i>	<i>71,6</i>	<i>75,8</i>
MKB	92,2	104,8	93,1	<i>středoevropský průměr</i>	<i>71,9</i>	<i>66,2</i>	<i>77,6</i>
K&H	n.a.	n.a.	n.a.				
PB	82,0	37,3	111,7				
<i>maďarský průměr</i>	<i>85,2</i>	<i>74,7</i>	<i>99,9</i>				

poznámka: Pro výpočet vážených klasifikovaných úvěrů byly použity následující váhy: sledované úvěry – 5 %, nestandardní úvěry – 20 %, pochybné úvěry – 50 % a ztrátové úvěry – 100 %.

pramen: materiály jednotlivých bank

úvěrového portfolia ostatních středoevropských bank. Klasifikované úvěry jako procento celkových úvěrů dosahují u českých bank průměrné hodnoty 30,7 %, v porovnání s 9,5 % v Maďarsku a 8,5 % v Polsku. V Maďarsku je tento celkem příznivý průměr značně zvyšován špatnou situací Postabanky. I když KHB přesná čísla popisující kvalitu svého úvěrového portfolia neposkytla, skutečnost, že v roce 1996 a 1997 rozpouštěla opravné položky, naznačuje, že kvalita jejího úvěrového portfolia včetně zajištění je zřejmě uspokojující. Podle „kuloárových“ informací z finančního trhu v Budapešti klasifikované úvěry v roce 1997 rozhodně nepřesahovaly 5 % úvěrového portfolia banky.

Nejlepší kvalitou úvěrového portfolia se může pochlubit MKB a překvapivě i nedávno doprivatizovaná BPH. I ostatní polské banky mají v měřítku nově se rozvíjejících ekonomik (emerging markets) velmi dobrou kvalitu úvěrového portfolia, a to i přes to, že jsou stále vlastněné státem nebo byly privatizovány teprve v roce 1997.

Nicméně i u maďarských a polských bank je kvalita úvěrového portfolia stále výrazně horší, než je tomu u západoevropských bank. Pro určení toho, v jaké míře špatná kvalita úvěrového portfolia zatěžuje hospodaření banky a její solventnost, je nezbytné prozkoumat pokrytí úvěrových rizik opravnými položkami.

3. 2 Podíl opravných položek a rezerv na vážených klasifikovaných úvěrech

Druhým sledovaným ukazatelem je podíl opravných položek a rezerv na vážených klasifikovaných úvěrech – viz *tabulka 2*.

I když ukazatel pokrytí problémových úvěrů rezervami a opravnými položkami u většiny bank nedosahuje 100 %, jsou podle místní bankovní regulatoriky všechny plně zajištěny proti úvěrovým rizikům a obdržely v roce 1997 čistý audit. Důvodem je skutečnost, že banky ve všech třech zemích mají možnost při tvorbě rezerv a opravných položek odečíst zajištění příslušné pohledávky zástavou.

	poměr chybějících opravných položek vůči provoznímu zisku	poměr chybějících opravných položek a 5 % klientských úvěrů vůči provoznímu zisku		poměr chybějících opravných položek vůči provoznímu zisku	poměr chybějících opravných položek a 5 % klientských úvěrů vůči provoznímu zisku
	1997	1997		1997	1997
KB	298,5	402,8	Pekao	16,2	89,8
ČS	227,7	346,5	PKO	19,3	59,1
ČSOB	60,7	124,1	BH	1,8	52,0
IPB	185,5	325,5	PBK	29,9	88,0
<i>český průměr</i>	<i>193,1</i>	<i>299,7</i>	BPH	18,2	69,0
OTP	4,3	64,8	<i>polský průměr</i>	<i>17,1</i>	<i>71,6</i>
MKB	2,9	92,3	<i>středoevropský průměr</i>	<i>83,9</i>	<i>164,8</i>
K&H	n.a.	n.a.	řecký průměr		n.a.
PB ^a	141,3	263,6	průměr britských maloobchodních bank		n.a.
<i>maďarský průměr</i>	<i>49,5</i>	<i>140,2</i>	kontinentální průměr		n.a.

poznámka: ^a 1996

prameny: materiály jednotlivých bank

V důsledku značných problémů při realizaci zástav a vzhledem k všeobecnému podezření o jejich nadhodnocenosti považujeme kvalitu zajištění úvěrového portfolia proti úvěrovému riziku za přímo úměrnou hodnotě ukazatele pokrytí problémových úvěrů rezervami a opravnými položkami. Toto průměrné pokrytí českých bank ve výši 63 % je nejnižší v regionu. U maďarských bank činí průměrné pokrytí 100 % a u polských pak 76 %.

3. 3 Ukazatel schopnosti banky krýt úvěrová rizika

Po určení pokrytí úvěrových rizik můžeme určit výši chybějících opravných položek za předpokladu, že zástavy mají nulovou hodnotu (v případě české ekonomiky není tento předpoklad značně vzdálen od reality v důsledku praktické neprodejnosti především nemovitostních zástav). Tento krok nám umožní zjistit, kolik opravných položek musejí banky vytvořit, aby byly schopné stoprocentně pokrýt svá úvěrová rizika. Hodnoty tohoto ukazatele jsou uvedeny v *tabulce 3*.

V prvním číselném sloupci tabulky 3 jsou tyto chybějící opravné položky porovnány s provozním ziskem banky. Zatímco maďarským a polským bankám by pro pokrytí všech úvěrových rizik v případě nulové hodnoty zástav stačila méně než polovina ročního provozního zisku, české banky s výjimkou ČSOB by na to potřebovaly více než dva roky! Tato situace samozřejmě ovlivní ziskovost českých bank v následujících letech, kdy lze očekávat ztráty nebo velmi nízké zisky. Podobně špatné jsou na tom české banky, i co se týče pokrytí potenciálního úvěrového rizika, jak naznačuje druhý číselný sloupec tabulky 3 (5 % čistých klientských úvěrů simuluje zhoršení kvality úvěrového portfolia v budoucnu).

Hlavním důvodem mnohem lepší situace maďarských a polských bank je lepší kvalita jejich úvěrového portfolia, opatrnější obchodní politika (uvě-

TABULKA 4 Poměr nárůstu klasifikovaných a ztrátových úvěrů vůči celkovým klientským úvěrům v %

	nárůst klasifikovaných úvěrů		nárůst ztrátových úvěrů	
	1996	1997	1996	1997
KB	0,3	5,0	4,4	4,0
ČS	5,2	6,4	5,9	8,8
ČSOB	-3,0	5,9	0,7	3,3
IPB	1,5	5,4	3,9	5,0
<i>český průměr</i>	<i>1,0</i>	<i>5,7</i>	<i>3,7</i>	<i>5,3</i>
OTP	-0,4	-0,7	1,4	1,1
MKB	0,6	3,4	1,1	0,3
K&H	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
PB	54,8	-24,6	0,6	-2,3
<i>maďarský průměr</i>	<i>18,3</i>	<i>-7,3</i>	<i>1,0</i>	<i>-0,3</i>
Pekao	n.a.	1,1	n.a.	0,5
PKO	-0,9	n.a.	-0,2	n.a.
BH	-3,4	0,6	1,4	-0,7
PBK	1,7	-1,8	2,4	-0,1
BPH	-0,7	-0,4	0,3	0,0
<i>polský průměr</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,1</i>	<i>1,0</i>	<i>0,0</i>
<i>středoevropský průměr</i>	<i>5,1</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>1,8</i>

prameny: materiály jednotlivých bank

domují si obtížnost realizace zástavy) a do poloviny roku 1998 také přísnější bankovní regulatorika upravující zástavy.

3. 4 Ukazatel zhoršení kvality úvěrového portfolia

Vývoj v kvalitě úvěrového portfolia lze sledovat na základě poměru nárůstu klasifikovaných a ztrátových úvěrů k celkovým úvěrům (*tabulka 4*).

Tabulka 4 ukazuje, že úvěrové portfolio českých bank se zhoršovalo podstatně rychleji než u ostatních středoevropských bank s výjimkou maďarské Postabanky. V roce 1997 se v důsledku narůstajících problémů české ekonomiky zvýšily klasifikované i ztrátové úvěry dokonce o více než 5 % celkových úvěrů! V části 3.3 jsme zkoumali schopnost jednotlivých bank pokrýt zhoršení úvěrového portfolia v budoucnu. Toto potenciální úvěrové riziko jsme pro všechny banky kvantifikovali jako 5 % současného úvěrového portfolia. Z tabulky 4 ovšem vyplývá, že pro české banky bylo objektivnější použít pro demonstraci potenciálních úvěrových rizik větší část jejich současného úvěrového portfolia. Toto by špatnou situaci českých bank ještě více zvýraznilo.

Komplexní srovnání kvality úvěrového portfolia naznačuje, že kvalita úvěrových portfolií českých bank včetně zajištění úvěrových rizik je z vybraných zemí zdaleka nejhorší. Shledáváme tři hlavní příčiny tohoto neutěšeného stavu:

1. Velké české banky – na rozdíl od maďarských a polských – neobdržely od státu téměř žádnou pomoc při řešení špatných úvěrů, které byly poskytnuty začátkem 90. let.
2. Kuponová privatizace a pokulhávající právní systém selhaly v nastolení reálných a průhledných vlastnických vztahů v ekonomice, které jsou nezbytně nutné pro její zdravý vývoj. Navíc v ČR na rozdíl od Maďarska

a Polska neproběhla očistná vlna bankrotů. Nemocná ekonomika tak podkopává finanční zdraví bank.

3. Odložení privatizace bank. O oprávněnosti uvádění tohoto důvodu lze polemizovat, protože některé státem vlastněné banky (ČSOB, Pekao, PKO či donedávna BPH) hospodaří dobře. Domníváme se však, že včasný prodej českých bank strategickým partnerům by zajistil fungování standardních systémů pro řízení rizik, což by zřejmě výrazně omezilo úvěrovou aktivitu bank a následně i zabránilo velkému nárůstu klasifikovaných úvěrů. Včasnou privatizací by se také vyloučilo riziko politického zasahování do alokace kapitálu.

Již výše uvedený názor, že velmi špatná kvalita úvěrového portfolia a neadekvátní pokrytí úvěrových rizik značně negativně ovlivňují výsledky hospodaření českých bank, můžeme dokázat při analýze ukazatelů ziskovosti.

4. Ukazatele ziskovosti

Další oblastí sledovanou při srovnání je dosahovaná ziskovost; budeme ji posuzovat na základě ukazatelů ROE a ROA a srovnáme rovněž úrokové marže.

4.1 Návratnost vlastního jmění

Za nejvýznamnější ukazatel ziskovosti lze považovat návratnost vlastního jmění (return on equity – ROE); její nominální a reálné hodnoty za sledované banky jsou uvedeny v *tabulce 5*.

Do roku 1996 byla ziskovost českých bank – měřeno reálnou ROE –v regionálním kontextu poměrně dobrá. V roce 1995 byly české banky v průměru dokonce nejziskovější v regionu. V roce 1997 se ovšem projevil problém zástav a hospodaření českých bank se s výjimkou ČSOB propadlo. V důsledku obrovské ztráty IPB se do záporných čísel propadla dokonce i nominální ROE. V Maďarsku výrazně kazí průměrnou ziskovost katastrofální situace kolem Postabanky, zatímco v Polsku si banky zachovávají dobré nominální i reálné ROE, jež dosahují téměř 24 %, resp. 9 % v roce 1997. Překvapivě dosahují nejvyšší reálné ziskovosti velmi nedávno zprivatizovaná BPH a stále státní ČSOB. Také ostatní vysoce ziskové polské banky jako BH a PBK byly privatizovány teprve v roce 1997. Pokud abstrahujeme od částečné očištné operace IPB v roce 1997, nejhůře si vede PB, a to v důsledku neefektivní akcionářské struktury (corporate governance), následovaná KHB, která byla zprivatizována teprve v roce 1997.

V porovnání s jejich západoevropskými protějšky je reálná ziskovost střeoevropských bank velmi nízká. To je dáno jak horší kvalitou úvěrového portfolia, tak i mnohem vyšší inflací, která značně „ujídá“ z nominální ROE (pro výpočet reálné návratnosti vlastního jmění byly použity míry inflace uvedené v *tabulce 6*).

4.2 Návratnost aktiv

Druhým důležitým ukazatelem ziskovosti je návratnost aktiv (return on assets) – viz *tabulka 7*.

TABULKA 5 Nominální a reálná návratnost vlastního jmění

v %

	nominální ROE				reálná ROE			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
KB	17,5	17,2	15,7	1,3	7,5	8,1	6,9	-7,2
ČS	3,9	1,5	9,0	6,6	-6,1	-7,6	0,2	-1,9
ČSOB	16,1	23,3	20,0	18,9	6,1	14,2	11,2	10,4
IPB	6,3	8,4	5,7	-88,8	-3,7	-0,7	-3,1	-97,3
<i>český průměr</i>	<i>10,9</i>	<i>12,6</i>	<i>12,6</i>	<i>-15,5</i>	<i>0,9</i>	<i>3,5</i>	<i>3,8</i>	<i>-24,0</i>
OTP	16,4	16,6	21,0	27,1	-2,4	-11,6	-2,6	6,9
MKB	14,6	21,9	27,6	23,0	-4,2	-6,3	4,0	2,8
K&H	47,4	31,8	15,4	9,1	28,6	3,6	-8,2	-11,1
PB	19,5	14,6	-0,5	-66,2	0,7	-13,6	-24,1	-86,4
<i>maďarský průměr</i>	<i>24,5</i>	<i>21,2</i>	<i>15,9</i>	<i>-1,7</i>	<i>5,7</i>	<i>-7,0</i>	<i>-7,7</i>	<i>-21,9</i>
Pekao	n.a.	27,3	22,4	20,7	n.a.	-0,5	2,5	5,8
PKO	11,7	31,6	54,8	22,4	-20,3	3,8	34,9	7,5
BH	15,7	24,8	24,7	23,1	-16,3	-3,0	4,8	8,2
PBK	n.a.	19,5	22,7	24,4	n.a.	-8,3	2,8	9,5
BPH	35,2	36,5	32,9	27,9	3,2	8,7	13,0	13,0
<i>polský průměr</i>	<i>20,9</i>	<i>27,9</i>	<i>31,5</i>	<i>23,7</i>	<i>-11,1</i>	<i>0,1</i>	<i>11,6</i>	<i>8,8</i>
<i>středoevropský průměr</i>	<i>18,6</i>	<i>21,1</i>	<i>20,9</i>	<i>3,8</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,0</i>	<i>3,2</i>	<i>-10,7</i>
řecký průměr				23,4				18,6
průměr britských maloobchodních bank				21,7				20,2
kontinentální průměr				14,6				13,0

prameny: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Flemings Securities; Schroder Securities

TABULKA 6 Vývoj průměrné inflace (CPI)

v %

	1994	1995	1996	1997
Řecko				4,8
Velká Británie				1,5
EU				1,6
ČR	10,0	9,1	8,8	8,5
Maďarsko	18,8	28,2	23,6	20,2
Polsko	32,0	27,8	19,9	14,9

prameny: Commerzbank Capital Markets; Bloomberg

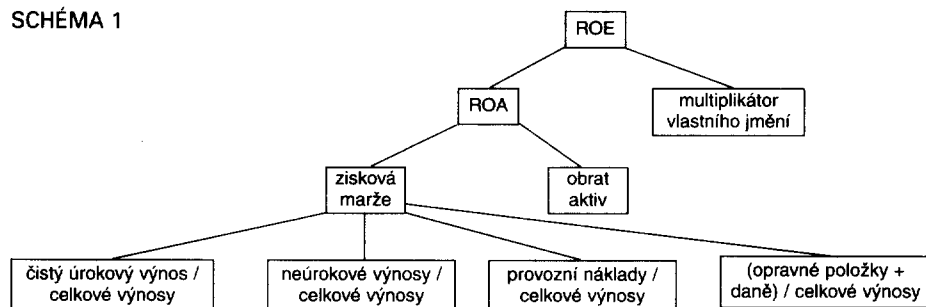
TABULKA 7 Návratnost aktiv

v %

	1994				1995				1996				1997			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
KB	1,5	1,5	1,3	0,1	Pekao	n.a.	1,6	1,3	1,3							
ČS	0,2	0,1	0,5	0,4	PKO	0,6	1,5	3,2	1,5							
ČSOB	1,3	1,8	1,7	1,7	BH	2,8	4,6	4,3	3,6							
IPB	0,5	0,6	0,4	-5,0	PBK	n.a.	1,9	2,4	2,7							
<i>český průměr</i>	<i>0,9</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>-0,7</i>	BPH	4,6	4,7	4,2	3,6							
OTP	0,7	0,7	0,9	1,1	<i>polský průměr</i>	<i>2,7</i>	<i>2,9</i>	<i>3,1</i>	<i>2,6</i>							
MKB	1,2	1,8	2,3	2,3	<i>středoevropský průměr</i>	<i>1,4</i>	<i>1,7</i>	<i>1,8</i>	<i>0,8</i>							
K&H	1,4	1,0	0,6	0,5	řecký průměr											
PB	0,9	1,0	0,0	-3,2	průměr britských maloobchodních bank											n.a.
<i>maďarský průměr</i>	<i>1,0</i>	<i>1,1</i>	<i>0,9</i>	<i>0,2</i>	kontinentální průměr											0,8
																0,4

prameny: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Schroder Securities

SCHÉMA 1

U návratnosti aktiv (ROA) zjišťujeme velmi podobnou situaci jako u návratnosti vlastního jmění. Polské banky dosahují v průměru nejvyšší ROA, a to především díky extrémně vysokým čistým úrokovým maržím, které bývají pozitivně korelovány s inflací. Po projevení se problému záruk v roce 1997 se české banky i v tomto ukazateli propadly na nejhorší místo v regionu.

4. 3 Dekompozice ROE

V dalším kroku provedeme dekompozici ROE, která nám pomůže odhalit faktory ovlivňující výši tohoto ukazatele. Dekompozici provedeme podle schématu 1, hodnoty dílčích ukazatelů jsou potom uvedeny v tabulce 8.

TABULKA 8 Dekompozice ROE pro rok 1997

v %

	ROE	MVJ	ROA	OA	ZM	ČÚV/CV	NV/CV	PN/CV	(OP+D)/CV
KB	1,3	13,4	0,1	4,9	2,0	70,8	29,2	-50,6	-47,4
ČS	6,6	17,5	0,4	5,4	7,0	82,2	17,8	-63,7	-29,3
ČSOB	18,9	11,0	1,7	6,3	27,4	55,8	44,2	-36,7	-35,9
IPB	-88,8	17,8	-5,0	4,7	-106,6	46,9	53,1	-52,2	-154,4
<i>český průměr</i>	<i>-15,5</i>	<i>14,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>5,3</i>	<i>-17,5</i>	<i>63,9</i>	<i>36,1</i>	<i>-50,8</i>	<i>-66,8</i>
OTP	27,1	24,0	1,1	7,0	16,1	71,6	28,4	-67,0	-16,9
MKB	23,0	9,9	2,3	5,9	39,8	62,6	37,4	-46,1	-14,1
K&H	9,1	17,1	0,5	6,3	8,4	55,2	44,8	-91,7	0,0
PB*	-66,2	20,5	-3,2	8,8	-0,4	25,6	74,4	-75,4	-25,0
<i>maďarský průměr</i>	<i>-1,7</i>	<i>17,9</i>	<i>0,2</i>	<i>7,0</i>	<i>16,0</i>	<i>53,8</i>	<i>46,2</i>	<i>-70,0</i>	<i>-14,0</i>
Pekao	20,7	16,2	1,3	5,9	21,6	67,4	32,6	-52,6	-25,8
PKO*	22,4	15,0	1,5	6,3	23,9	81,2	18,8	-66,9	-9,2
BH	23,1	6,3	3,6	8,7	41,7	59,0	41,0	-38,5	-19,8
PBK	24,4	9,0	2,7	7,2	37,4	84,2	15,8	-48,4	-14,3
BPH	27,9	7,7	3,6	10,0	36,3	75,1	24,9	-40,2	-23,6
<i>polský průměr</i>	<i>23,7</i>	<i>10,8</i>	<i>2,6</i>	<i>7,6</i>	<i>32,2</i>	<i>73,4</i>	<i>26,6</i>	<i>-49,3</i>	<i>-18,5</i>
<i>středoevropský průměr</i>	<i>3,8</i>	<i>14,3</i>	<i>0,8</i>	<i>6,7</i>	<i>11,9</i>	<i>64,4</i>	<i>35,6</i>	<i>-56,1</i>	<i>-32,0</i>

poznámka: * 1996

prameny: materiály jednotlivých bank

	čistá úroková marže (ČÚM)				ČÚM upravená o opravné položky			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
KB	5,2	4,3	4,1	4,2	3,9	3,2	2,8	1,4
ČS	5,2	4,6	4,7	5,6	2,8	2,4	3,1	3,6
ČSOB	5,3	4,1	2,8	4,2	2,2	2,6	2,0	1,7
IPB	3,2	3,5	2,8	2,9	2,0	1,9	1,1	-6,5
<i>český průměr</i>	<i>4,7</i>	<i>4,1</i>	<i>3,6</i>	<i>4,2</i>	<i>2,7</i>	<i>2,5</i>	<i>2,2</i>	<i>0,0</i>
OTP	7,5	8,4	7,4	7,2	6,0	6,9	6,4	5,9
MKB	5,5	8,9	7,7	5,4	3,3	6,8	6,9	4,8
K&H	n.a.	5,2	5,2	4,1	n.a.	3,8	6,1	4,3
PB	10,2	10,7	3,3	1,1	n.a.	n.a.	0,1	n.a.
<i>maďarský průměr</i>	<i>7,7</i>	<i>8,3</i>	<i>5,9</i>	<i>4,5</i>	<i>4,6</i>	<i>5,8</i>	<i>4,8</i>	<i>5,0</i>
Pekao	n.a.	4,1	4,5	4,9	n.a.	3,6	4,1	4,1
PKO	6,0	7,9	8,1	5,9	4,6	6,7	7,3	5,7
BH	7,0	8,6	6,2	5,8	4,0	6,7	6,7	5,9
PBK	n.a.	n.a.	7,4	7,6	n.a.	n.a.	7,1	7,8
BPH	11,1	11,8	10,2	9,4	11,2	12,2	10,3	9,1
<i>polský průměr</i>	<i>8,1</i>	<i>8,1</i>	<i>7,3</i>	<i>6,7</i>	<i>6,6</i>	<i>7,3</i>	<i>7,1</i>	<i>6,5</i>
<i>středoevropský průměr</i>	<i>6,6</i>	<i>6,8</i>	<i>5,7</i>	<i>5,3</i>	<i>4,4</i>	<i>5,2</i>	<i>4,9</i>	<i>4,0</i>
řecký průměr				3,3				n.a.
průměr britských malo- obchodních bank				n.a.				n.a.
kontinentální průměr				1,9				n.a.

prameny: materiály jednotlivých bank; Flemings Securities, Schroder Securities

Vysoká ROA polských bank je do určité míry kompenzována nejnižším multiplifikátorem vlastního jmění v regionu, což naznačuje kapitálovou sílu polských bank. Ukazatel obratu aktiv je pro většinu bank podobný a hlavním faktorem ovlivňujícím ROA je tedy zisková marže. Ta je největší právě pro polské banky, a to díky jejich vysoké efektivnosti měřené poměrem provozních nákladů a celkových výnosů (dané především vysokými čistými úrokovými maržemi) a nízké tvorbě opravných položek. U českých bank je to právě tvorba opravných položek (jak naznačuje poslední sloupec tabulky 8), která způsobuje propad ziskové marže do hodnot blízkých nule, či dokonce záporných.

4. 4 Čistá úroková marže

Posledním sledovaným ukazatelem ziskovosti je čistá úroková marže – viz tabulka 9.

Díky vysoké inflaci a nižší konkurenci jsou čisté úrokové marže středoevropských bank vysoko nad úrovní západoevropských bank. Ze středoevropského regionu jsou to polské banky, které se těší nejvyšším úrokovým maržím; díky nim (z valné části) je jejich ziskovost nejlepší v regionu. Po upravení ČÚM o úvěrové riziko pomocí odpočtu opravných položek od čistého úrokového výnosu se ČÚM českých bank značně sníží, a to dokonce až na nulu v roce 1997. Hlavní tvůrce hodnoty českých bank je proto nefunkční; nelze se tedy divit, že české banky dosahují tak špatných výsledků.

	čistý zisk na zaměstnance				provozní zisk na zaměstnance			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
KB	290 049	312 313	330 495	30 654	544 466	551 971	642 132	751 870
ČS	35 403	13 380	88 140	73 776	427 080	336 852	324 867	381 477
ČSOB	562 777	725 670	651 262	724 831	2 213 684	1 419 135	937 907	1 675 130
IPB	176 125	219 318	173 656	(2 055 633)	646 836	774 475	728 293	921 541
<i>český průměr</i>	<i>266 089</i>	<i>317 670</i>	<i>310 889</i>	<i>(306 593)</i>	<i>958 016</i>	<i>770 608</i>	<i>658 300</i>	<i>932 505</i>
OTP	121 049	91 358	113 406	193 119	354 475	236 396	242 093	394 890
MKB	482 034	655 665	916 349	1 175 505	1 251 812	1 182 763	1 293 974	1 590 801
K&H	n.a.	133 544	80 708	100 459	n.a.	293 633	5 407	99 996
PB	292 844	225 041	(8 409)	(1 001 538)	n.a.	n.a.	548 192	(1 001 538)
<i>maďarský průměr</i>	<i>298 642</i>	<i>276 402</i>	<i>275 514</i>	<i>116 886</i>	<i>803 143</i>	<i>570 931</i>	<i>522 416</i>	<i>271 037</i>
Pekao	n.a.	280 301	206 238	233 106	n.a.	404 167	399 338	511 648
PKO	29 079	92 974	241 032	147 255	86 945	188 104	323 850	203 837
BH	672 117	1 102 761	1 170 678	1 322 033	2 123 082	2 299 820	1 515 255	1 949 827
PBK	n.a.	229 356	363 397	448 604	n.a.	553 486	631 078	620 129
BPH	411 783	458 991	469 608	511 490	620 717	697 892	705 225	843 795
<i>polský průměr</i>	<i>370 993</i>	<i>432 877</i>	<i>490 191</i>	<i>532 498</i>	<i>943 582</i>	<i>828 694</i>	<i>714 949</i>	<i>825 847</i>
<i>středoevropský průměr</i>	<i>307 326</i>	<i>349 282</i>	<i>368 966</i>	<i>146 436</i>	<i>918 789</i>	<i>744 891</i>	<i>638 278</i>	<i>687 954</i>

prameny: materiály jednotlivých bank

5. Ukazatele efektivity

Efektivnost sledovaných bank budeme porovnávat na základě dvou ukazatelů – zisku na jednoho zaměstnance banky a podílu provozních nákladů na celkových výnosech bank.

5.1 Zisk na zaměstnance

Jak vyplývá z *tabulky 10*, byl v roce 1995 a 1996 čistý zisk českých bank na zaměstnance vyšší než v Maďarsku, ale značně nižší než v Polsku. V roce 1997 se ovšem české banky v důsledku vysoké tvorby opravných položek propadly na poslední místo. Provozní zisk na zaměstnance ukazuje, že provozně jsou na tom české banky v regionálním kontextu velmi dobře a že to je právě tvorba opravných položek, která jim situaci komplikuje. V letech 1994 a 1997 vykázaly české banky nejvyšší provozní zisk na zaměstnance v regionu, následovány Polskem. Maďarské banky vykazují v celém období nejnižší provozní zisk na zaměstnance.

5.2 Podíl provozních nákladů na celkových výnosech bank

Jak jsme již uvedli při dekompozici ROE, polské banky vykazují nejvyšší efektivnost měřenou poměrem provozních nákladů a celkových výnosů v regionu (viz *tabulka 11*). Po mírném zlepšení v roce 1995 se jejich efektivnost začala zhoršovat v důsledku rostoucích osobních nákladů a nákladů spoje-

TABULKA 11 Poměr provozních nákladů a celkových výnosů

v %

	1994	1995	1996	1997		1994	1995	1996	1997
KB	51,4	51,4	53,2	50,6	Pekao	n.a.	50,0	52,7	52,6
ČS	50,9	61,6	64,5	63,7	PKO	70,0	57,8	48,5	66,9
ČSOB	24,3	41,4	47,2	36,7	BH	22,8	26,8	37,1	38,5
IPB	52,2	50,9	55,1	52,2	PBK	n.a.	43,7	40,8	48,4
český průměr	44,7	51,3	55,0	50,8	BPH	39,8	35,5	38,9	40,2
OTP	71,7	73,1	73,8	67,0	polský průměr	44,2	42,8	43,6	49,3
MKB	49,7	46,9	47,1	46,1	středoevropský průměr	51,1	50,5	56,4	54,5
K&H	77,9	67,2	99,4	91,7	řecký průměr				50,3
PB	n.a.	n.a.	75,4	n.a.	průměr britských maloobchodních bank				56,3
maďarský průměr	66,4	62,4	73,9	68,3	kontinentální průměr				63,7

prameny: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Flemings Securities; Schroder Securities

TABULKA 12 Ukazatel kapitálové přiměřenosti

v %

	1994	1995	1996	1997		1994	1995	1996	1997
KB	9,1	8,7	10,7	8,7	Pekao	n.a.	n.a.	14,0	11,7
ČS	10,9	11,0	8,9	9,0	PKO	n.a.	9,5	9,7	12,5
ČSOB	7,3	10,0	12,3	12,6	BH	15,4	17,6	16,6	12,7
IPB	8,4	8,5	8,2	8,8	PBK	n.a.	n.a.	14,2	13,7
český průměr	8,9	9,5	10,0	9,8	BPH	n.a.	n.a.	12,9	12,8
OTP	15,3	14,1	15,7	13,6	polský průměr	15,4	13,6	13,5	12,7
MKB	20,8	22,0	17,3	17,9	středoevropský průměr	12,4	12,7	12,2	12,0
K&H	n.a.	n.a.	8,9	14,6	řecký průměr				11,8
PB	n.a.	12,6	8,8	7,0	průměr britských maloobchodních bank				11,0
maďarský průměr	18,0	16,2	12,7	13,3	kontinentální průměr				11,0

prameny: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Flemings Securities; Schroder Securities

ných s pobočkovou expanzí a instalací informačních systémů. Efektivnost českých bank se naopak v letech 1994 až 1996 zhoršovala. V roce 1997 ovšem došlo k výraznému zlepšení díky redukci počtu zaměstnanců a poboček a efektivnost českých bank měřená poměrem provozních nákladů a bankovních výnosů je nyní na úrovni srovnatelné s polskými bankami. Maďarské banky vykazovaly v celém zkoumaném období efektivnost nejhorší. Měřeno poměrem provozních nákladů a celkových výnosů jsou středoevropské banky efektivnější než západoevropské banky (což je ovšem důsledkem zejména podhodnocení některých složek provozních nákladů u středoevropských bank).

6. Kapitálová síla

Kapitálovou sílu bank budeme posuzovat na základě ukazatele kapitálové přiměřenosti. Hodnoty za sledované banky jsou uvedeny v tabulce 12.

České banky měly historicky nižší ukazatel kapitálové přiměřenosti než jejich protějšky v regionu. V důsledku relativně malé expanze aktiv a zároveň nízké ziskovosti se jejich kapitálová přiměřenost pohybovala ve zkou-

TABULKA 13 Poměr clientských úvěrů vůči primárním depozitům a emitovaným dluhopisům

	1994	1995	1996	1997		1994	1995	1996	1997
KB	85,9	81,2	75,3	69,7	Pekao	n.a.	43,5	53,5	57,8
ČS	35,3	39,6	48,6	54,4	PKO	49,8	37,6	34,7	35,3
ČSOB	111,3	80,5	79,0	83,3	BH	96,7	123,4	133,2	138,7
IPB	132,4	107,7	100,7	86,9	PBK	40,6	35,8	54,4	60,1
český průměr	91,2	77,2	75,9	73,6	BPH	59,7	65,4	81,3	77,9
OTP	37,7	34,3	29,6	29,7	polský průměr	61,7	61,1	71,4	73,9
MKB	38,8	45,0	64,2	79,3	středoevropský průměr	66,3	62,1	66,6	69,0
K&H	43,5	51,0	55,2	54,7	řecký průměr ^a				45,4
PB	64,2	62,1	56,4	69,0	průměr britských maloobchodních bank ^a				n.a.
maďarský průměr	46,1	48,1	51,3	58,2	kontinentální průměr ^a				141,3

poznámka: ^a Jedná se o poměr clientských úvěrů a primárních depozit.

prameny: materiály jednotlivých bank; HSBC Securities; Flemings Securities; Schroder Securities

maném období v koridoru od 8,9 % do 10 %. Maďarské banky vstupovaly do zkoumaného období kapitálově nejlépe vybaveny a své prvenství si uchovály i v roce 1997. Podobně jako polským bankám jim v důsledku mohutné expanze aktiv v průběhu sledovaného období kapitálová přiměřenost značně poklesla. Celkově jsou středoevropské banky vybaveny o málo lépe než jejich západoevropské kolegyně, což lze jen uvítat vzhledem k vyšší rizikovitosti prostředí, ve kterém středoevropské banky působí.

7. Struktura bilance

Závěrem srovnáme sledované banky z hlediska vybraných relací vyplývajících ze struktury jejich bilancí.

7.1 Podíl clientských úvěrů na souhrnu primárních depozit a emitovaných dluhopisů

Poměr úvěrů vůči depozitům a emitovaným dluhopisům je v regionu vyrovnaný a dosahuje téměř 70 % (viz *tabulka 13*). To naznačuje potenciál pro růst úvěrů, zvláště ve srovnání s průměrem kontinentálních evropských bank, kde tento ukazatel činí 141 %. Nejnižšího ukazatele tradičně dosahují spořitelny (ČS, OTP, Pekao a PKO), a to v důsledku silné depozitní báze a jejich tradiční role poskytovatele likvidity na mezibankovním trhu.

7.2 Podíl clientských úvěrů na celkových aktivech

Jak vyplývá z *tabulky 14*, je poměr úvěrů a aktiv v regionu vyrovnaný, i když Maďarsko poněkud zaostává za Polskem a ČR, kde tento poměr dosahuje hodnot velmi blízkých evropskému kontinentálnímu průměru. Nejvyšších hodnot opět dosahují spořitelny.

TABULKA 14 Podíl úvěrů na celkových aktivech

v %

	1994	1995	1996	1997		1994	1995	1996	1997
KB	61,9	56,0	52,7	49,5	Pekao	n.a.	26,9	33,8	38,3
ČS	31,0	32,1	40,9	45,3	PKO	37,3	29,3	30,4	31,0
ČSOB	52,0	43,1	41,3	47,4	BH	36,5	44,0	40,3	50,2
IPB	69,5	62,7	63,7	61,5	PBK	28,1	23,3	35,5	40,3
český průměr	53,6	48,5	49,6	50,9	BPH	40,6	40,9	51,6	54,2
OTP	33,2	30,4	25,7	26,2	<i>polský průměr</i>	35,6	41,1	47,9	53,5
MKB	23,2	28,3	39,7	49,8	<i>středoevropský průměr</i>	42,0	38,6	41,6	45,2
K&H	37,1	34,1	39,4	37,1	<i>řecký průměr</i>				34,0
PE	54,1	50,2	45,5	56,1	<i>průměr britských maloobchodních bank</i>				n.a.
maďarský průměr	36,9	35,8	37,6	42,3	<i>kontinentální průměr</i>				55,8

prameny: materiály jednotlivých bank; Flemings Securities; Schroder Securities

8. Obecné závěry z provedené analýzy

Z výše provedené analýzy plyne několik obecných závěrů:

1. *Výsledky hospodaření českých bank jsou jednoznačně horší než výsledky maďarských a polských bank v důsledku masivní tvorby opravných položek.* Do roku 1996 sice české banky hospodařily srovnatelně se svými protějšky v regionu, ovšem pouze díky tzv. zástavní iluzi, kdy se věřilo, že zástavy kryjící špatné úvěry budou prodejné minimálně za hodnotu, která se používala při výpočtu potřebné výše opravných položek. Pád cen nemovitostí, které tvoří většinu zástav, a jejich praktická nevymahatelnost přispěly k tzv. „prasknutí zástavní bubliny“ v polovině roku 1997, k následné masivní tvorbě opravných položek na špatné úvěry a v důsledku toho i k obrovskému propadu hospodaření. V důsledku ekonomické recese a přísnějších opatření ČNB týkajících se tvorby opravných položek budou české banky v masivní tvorbě opravných položek pokračovat a patrně bude nutné posílit i jejich kapitál, jak naznačuje nedávný případ České spořitelny.

Ve vysoké tvorbě opravných položek u českých bank se přitom odrážejí negativa uvedená v následujících závěrech:

2. *Státem kontrolované banky hospodaří v průměru hůře než banky soukromé, i když závislost mezi akcionářskou strukturou a hospodařením banky není tak silná, jak bychom patrně předem očekávali.* Největší banky v Polsku jsou buď stále ještě ve vlastnictví státu, nebo byly privatizovány poměrně nedávno, a přesto dosahují velmi dobrých výsledků. V České republice i státem vlastněná ČSOB dokázala dosáhnout příznivých výsledků, navzdory nepříznivé ekonomické situaci. V Maďarsku se naopak ukázalo, že státem vlastněné nebo nedávno privatizované banky (Postabank a KHB) dosahují v porovnání se svou domácí, dříve zprivatizovanou konkurencí výsledků špatných. V České republice tři ze čtyř státem kontrolovaných bank (ke konci roku 1997, tj. včetně IPB) hospodaří velmi špatně. Zdá se, že případ Polska je v ekonomické praxi spíše výjimkou a míra angažovanosti státu jako vlastníka a výsledky hospodaření banky jsou korelovány spíše negativně, jak dokazuje případ České republiky a Maďarska. Proto můžeme vyslovit domněnku, že v případě dřívější privatizace českých bank do rukou

silných zahraničních partnerů s patřičným know-how (především v oblasti řízení rizik) by situace těchto bank nyní byla výrazně lepší.

3. *Bankovní sektory s vyšším podílem zahraničního kapitálu vykazují vyšší výkonnost a stabilitu (Maďarsko a Polsko) než bankovní sektory s nižším podílem zahraničního kapitálu (Česká republika).* To považujeme za jasný argument pro účast zahraničních investorů při nadcházející privatizaci českých bank.

4. *V zemích, kde stát na sebe převzal značnou část špatných úvěrů poskytnutých začátkem 90. let (Maďarsko a Polsko), dosahují banky mnohem lepších výsledků než banky v České republice, které od státu obdržely pomoc týkající se pouze „předrevolučních“ úvěrů.* Tato očištná operace se podle našeho názoru vyplatila, protože základním předpokladem pro zdravě fungující ekonomiku je mimo jiné právě zdravý bankovní sektor; to platí dvojnásob v nově se rozvíjejících ekonomikách, kde alternativní zdroje financování, především kapitálový trh, jsou většinou nerozvinuté.

5. *Případ ČSOB ukazuje, že pokud je v bance schopný management, může státem kontrolovaná banka prosperovat, a to i v nepříznivé ekonomické situaci.* Současný špatný stav českých bank je tedy z velké části důsledkem špatné práce jejich managementu. Výmluvy na politický tlak státu, směřující banky k poskytování úvěrů za každou cenu, neobstojí; pokud si někdo z vrcholových manažerů uvědomoval možné důsledky mnohdy bezhlavého úvěrování, měl odstoupit.

V této souvislosti je ovšem nutné podotknout, že ČS, IPB a KB na rozdíl od ČSOB obdržely od státu začátkem 90. let pouze specifickou pomoc, tj. pomoc týkající se úvěrů, které splňovaly určitá kritéria (např. podnik, jemuž byl poskytnut problematický úvěr, musel být perspektivní a určen k privatizaci). ČSOB navíc od státu obdržela i paušální pomoc (prostřednictvím inkasních jednotek); podle našeho názoru měla tato pomoc podíl na dosahování pozitivních výsledků této banky.

LITERATURA:

A DC Gardner Workbook – Analysing Banks and Insurance Companies. 1992.

ING Barings: Central European Banks – Out of the Woods? London, 1996.

RUBINSTEIN, M. – URWICK, R. (1997): *European Banks – Banking on Change.* Schroder Securities, London, 1997.

WILSON, D. – CHAPPEL, H. (1998): *Greek Bank Review – Hang in There.* Robert Fleming Securities Ltd., 1998.

LEVER, M. – RAYE, D. – GARDINER, N. (1998): *UK Retail Banks.* HSBC Securities, London, 1998.

SUMMARY

JEL Classification: G21

Keywords: Banking – transition

Comparison of Major Czech, Polish and Hungarian Banks

Martin NEJEDLÝ – Wood & Company, Prague

This report focuses on comparing the performances of major Czech, Hungarian and Polish banks. Czech banks showed particularly poor financial results in 1997, and their outlook for 1998 is even worse. The report reveals that loan book quality, profitability, and overall capital strength of Hungarian and Polish banks significantly exceed those of their Czech counterparts. In terms of operating efficiency or balance sheet structure, banks in all three countries are similar. The decomposition of ROE (return on equity) shows that high provisioning, stemming from a very poor loan book quality and inadequate credit risk coverage, is the major factor behind the poor performance of Czech banks. The main reasons for the poor loan quality of the Czech banking sector appear to be delayed privatization, an economic recession, the absence of state help regarding loans granted in the early 1990s, an over-reliance on low-quality real estate collateral, and incompetent management.